

Tämä on rinnakaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kosonen-Karesto, L., Pihlajamaa, J., Rajala, K. & Rouhelo, A. 2020. Kohti tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta. Talk-verkkolehti, HYVE 5.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/kohti-tulevaisuusorientoitunutta-uraohjausta/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Kosonen-Karesto, L., Pihlajamaa, J., Rajala, K. & Rouhelo, A. 2020. Kohti tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta. Online Magazine Talk, Health and Well-being 5.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/kohti-tulevaisuusorientoitunutta-uraohjausta/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Liisa Kosonen-Karesto

Lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Jani Pihlajamaa

Päätöiminen tuntiopettaja, Turun ammattikorkeakoulu

Kaarina Rajala

Lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Anne Rouhelo

Koulutusvastaava, tuntiopettaja, KT, Turun ammattikorkeakoulu

Kohti tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta

Avainsanat: [tulevaisuusorientoitunut uraohjaus](#), [tulevaisuusosaaminen](#), [uraohjaus](#)

Ammattikorkeakouluissa koulutetaan osaavia ammattilaisia tulevaisuuden työelämään ja ammatteihin, joita kaikkia ei vielä edes tunnisteta. Tulevaisuuden osaamisesta esitettyjen erilaisten skenaarioiden pohjalta tiedetään, että monipuolinen osaaminen on yhä tärkeämpi arvo myös tulevaisuuden työelämässä. Työelämän muutokset haastavat ammattikorkeakoulujen uraohjauksen suuntaamaan entistä vahvemmin tulevaisuuteen.

Tulevaisuudentutkija Jari Kaivo-oja (2017) tarkastelee Sitran sivuilla olevassa blogissaan mielenkiintoisella tavalla kahtatoista peruskysymystä työn tulevaisuudesta. Hän visioi tulevaisuuskuvaa vuoteen 2040 muun muassa seuraavasti – "Eletään monessa mielessä yltäkylläisyyden yhteiskunnassa, jossa iloa ihmisten elämään tuottavat merkityksellinen tekeminen, toisten ihmisten kanssa oleminen, tiede, taide, viihde, kokemukset ja elämykset."

Edesmennyt, arvostettu tulevaisuudentutkija Anita Rubin (2004) on puolestaan esittänyt, että tärkeää ei ole luetteloita tulevaisuudessa vaadittavia kykyjä. Tärkeää on oppia elämään murroksessa, olemaan kotonaan muuttuvassa maailmassa ja oppia hallitsemaan omaa elämäänsä. Näiden asiantuntijoiden esittämät ajatukset voisivat ehkä toimia tulevaisuusorientoituneen uraohjauksenkin lähtökohtina.

Oman urapolun pohdinta on yhteistä kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille

Ohjauksen merkitys korkeakouluissa tulee jatkossa entisestään korostumaan työn ja osaamistarpeiden muutoksen takia. Uraohjauksella on jo tällä hetkellä vakiintunut paikkansa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa.

Kaikille opiskelijoille yhteistä on oman urapolun pohdinta, koska hyväkään koulutus ei nykyään takaa vakituista ja pysyvää työpaikkaa, eikä se ole edes kaikkien tavoitteena. On todettu (esim. Kuurila 2014), että ammattikorkeakouluopiskelijat haluavat keskustella opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa omasta tulevaisuudestaan ja urapolun rakentamisesta.

"Vahvalla myönteisellä tulevaisuusorientaatiolla on todettu olevan yhteys myös opintojen etenemiseen."

Uraohjauksella tuetaan opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä, edistetään urahallintataitoja ja autetaan opiskelijaa rakentamaan hänelle itselleen merkityksellinen ja mielekäs ura. Keskeistä on, että opiskelija itse lähtee luomaan omannäköistä työuraa, jossa ohjauksen tehtävänä on avata mahdollisuuksia yksilöllisille urapoluille.

Penttisen ym. (2017) mukaan yksi merkittävä korkeakouluopiskelijan opintojen etenemiseen vaikuttava tekijä on myönteinen tulevaisuusorientaatio, johon mm. sisältyy opiskelijan luottamus tulevaisuuden työuranäkymiin. Vahvalla myönteisellä tulevaisuusorientaatiolla on todettu olevan yhteys myös opintojen etenemiseen.

Kuva: Joonas Salo Photography, www.joonassalo.com

Tulevaisuusorientoituneella uraohjauksella tähdätään pitkälle tulevaisuuteen

Tulevaisuusorientoitunut uraohjaus antaa näkökulmia menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden tarkasteluun. Ohjauksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan resilienssiä tarjoamalla erilaisia lähestymistapoja tulevaisuuteen. Tämä antaa opiskelijalle valmiuksia toimia erilaisissa tilanteissa.

Siinä tulee huomioida yksilöllisyys, koska ihmiset ajattelevat ja hahmottavat tulevaisuuttaan erilaisella aikajänteellä. Toiselle seuraava päivä on riittävä tulevaisuuden perspektiivi, toiselle riittävä perspektiivi on kymmenen vuoden ajanjakso.

"Opiskelija saa välineitä ajatteluun, itsetuntemukseen ja oman elämän hallintaan muuttuvissa toiminta- ja työympäristöissä."

Tulevaisuusorientoitunut uraohjaus muuttaa ohjauksen perspektiiviä nykyhetkestä tulevaisuuteen, jolloin nykyhetken päätöksenteon rinnalla korostetaan pitkän aikavälin tulevaisuuden merkitystä. Se tukee korkeakouluopiskelijoiden toimijuutta ja toimintakykyä, jotta he pystyvät luomaan mielekkään suhteen toimintaympäristön haasteisiin, mahdollisuuksiin ja omiin pyrkimyksiinsä.

Tarkoituksena on, että opiskelija saa välineitä ajatteluun, itsetuntemukseen ja oman elämän hallintaan muuttuvissa toiminta- ja työympäristöissä. On tärkeää saada tartuntapintoja tulevaisuuteen ja mielekkyyttä ajatteluun ja tekoihin, joilla on merkitystä tulevaisuuden näkökulmasta.

Tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta ja uraohjauksellista pedagogiikkaa kehitetään

Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa kehitetään ja mallinnetaan korkeakouluopiskelijoiden työllistymistä edistävää tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta. Lisäksi kehitetään uraohjauksellista pedagogiikkaa vahvistamaan AMK- ja YAMK-opiskelijoiden urasuunnittelua ja integroitumista työelämään ja/tai jatko-opintoihin.

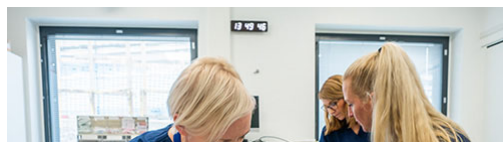
Turun AMK:n vastuulla olevat pilotoinnit ja kehittäminen kohdistuvat sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurialan AMK- ja Master Schoolin -opiskelijoiden tulevaisuusorientoituneen uraohjauksen kehittämiseen. Koska kehittämistyö lähtee liikkeelle nykytilanteesta, projektiryhmä perehtyi syksyllä 2019 Turun AMK:n päivitettyyn ohjausmalliin ja haastatteli eri osaamisalojen toimijoita uraohjauksen käytännöistä.

"Uraohjauksen merkitys tulee nykyistä näkyvämmäksi ammattikorkeakouluissa ja sen painopiste siirtyy lyhyen aikavälin opintojen ohjauksesta tulevaisuusorientoituneeseen suuntaan."

Hankkeen aikana pilotoidaan tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta monialaisissa opiskelijaryhmissä. Ensimmäisenä toteutuksena tammikuussa 2020 käynnistyi YAMK-opiskelijoiden pilotti, Tulevaisuuden toimintaympäristöt -opintojakso (5 op), yhteensä 250 opiskelijalle. Opintojaksolla työskennellään osittain monialaisissa tiimeissä ja osittain omassa koulutuksessa pienryhmä- ja yksilötyöskentelynä.

Sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurialan perustutkintojen pilotissa toteutetaan 5 opintopisteen laajuinen opintojakso tulevaisuusorientoituneesta uraohjauksesta. Se toteutetaan syksyllä 2020 sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja-, kätilö-, ensihoitaja- ja sosionomiopiskelijoilla sekä Taideakatemian esittävien taiteiden opiskelijoilla. Alustavan suunnitelman mukaan jakso mallinnetaan kevään 2021 aikana verkko-opinnoiksi, joita tarjotaan kaikille AMK-opiskelijoille Campus Online -portaalissa.

Kehittämisvoimat kohdentuvat opiskelijoiden lisäksi myös opettajien ja ohjaushenkilöstön uraohjausosaamisen ja uraohjauksellisen asiantuntijuuden kehittämiseen. Tämä vahvistaa ja vakiinnuttaa ammattikorkeakoulujen tulevaisuusorientoitunutta ohjauskulttuuria. Uraohjauksen merkitys tulee nykyistä näkyvämmäksi ammattikorkeakouluissa ja sen painopiste siirtyy lyhyen aikavälin opintojen ohjauksesta tulevaisuusorientoituneeseen suuntaan.

Tulevaisuuden työ aiheuttaa työntekijöille muutospainetta

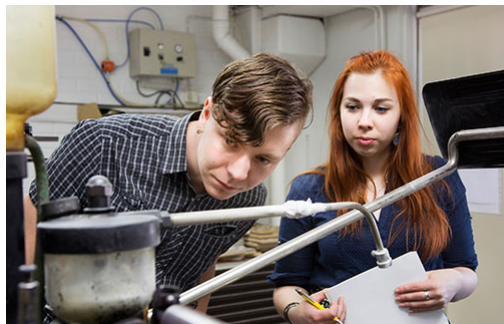
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen Työelämä 2025 -katsauksen mukaan kaikilla toimialoilla on nähtävissä verkostoitumisen ja verkostoyhteistyön merkitys osana työpaikkojen arkipäivää.

Tulevaisuudessa työn tekemisen keskeinen elementti on erilaisissa verkostoissa tapahtuva vuorovaikutus, jossa teknologia toimii parhaimmillaan hyvänä apurina.

Verkostojen avulla tiedon, osaamisen ja palvelujen välitys tehostuu ja nopeutuu. Työyhteisöt muuttuvat, koska työntekijät liikkuvat projektiluonteisen työn, mutta myös yleisesti eri työpaikkojen välillä.

Tulevaisuuden työ aiheuttaa työyhteisöihin liittyvien muutosten lisäksi monia työntekijöihin kohdistuvia muutospainetta. Osa tulevaisuuden osaamisen skenaarioista painottaa laajaa osaamisopijaa.

Geneeristen taitojen laajan osaamisen katsotaan jossain tapauksissa olevan jopa yksittäistä substanssiosaamista tärkeämpää. Tulevaisuuden osaamistarpeet liittyvät usein geneerisiin taitoihin, kuten kykyyn oppia uusia aihealueita, hallita omaa ajankäyttöä, tunnistaa oleellinen ja ajatella kriittisesti. Erilaisia geneerisiä osaamisia tarvitaan paljon jo nyt.

Tulevaisuuden työelämän näkökulmasta on tärkeää hallita osaamisen kehittymisen lisäksi omaa aikaa ja omaa elämää

Ammattikorkeakoulujen uraseurannassa vuosina 2013–2014 AMK- ja YAMK-tutkintoon valmistuneet nostavat kaikkien tärkeimmiksi työssä tarvittaviksi osaamisiksi oma-aloitteisuuden ja itseohjautuvuuden, stressinsietokykyyn ja sopeutumisen uusiin tilanteisiin sekä kykyyn oppia ja omaksua uutta.

Toisaalta geneeristen taitojen ohella painotetaan myös substanssittietoa ja jonkin alan syvällisen osaamisen merkitystä myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi teknologian kehitys, ongelmanratkaisu ja innovointi edellyttävät edelleen syvällistä perehtyneisyyttä ja oppineisuutta, inhimillistä empatiakykyä unohtamatta.

Työntekijän tulee päivittää omaa osaamistaan jatkuvasti, luovia sujuvasti erilaisissa verkostoissa, hallita omaa ajankäyttöään ja olla joustava. Keskeistä on uudelleenoppia asioita, jolloin jatkuvan ja elinikäisen oppimisen merkitys korostuu.

”On tärkeää oppia hallitsemaan kokonaisuutta – osaamisen kehittymistä, omaa aikaa ja koko elämää.”

Teknologian nopean kehittymisen ja digitalisoinnin takia on selvää, että tulevaisuuden työ edellyttää myös hyvää digiosaamista. On todettu, että digitalisaation ja automaation myötä työpaikkoja häviää, mutta vastaavasti uusia ammatteja syntyy. Projektiluonteinen työ puolestaan edellyttää joustavaa työskentelyä, matkustamista ja kansainvälistymisen myötä työn tekemistä eri vuorokauden aikoina.

Tulevaisuuden työn ennakoitavana olevan henkisesti kuormittavaa, jolloin työntekijä tarvitsee keinoja voidakseen hyvin epävarmuuksien värittämässä ympäristössä. Edellä kuvattu jatkuva osaamisen päivittäminen ja uuden oppimisen vaatimus tarkoittaa sitä, että opiskelu tulee enenevässä määrin olemaan osa työtä.

Tästä seuraa työn, opiskelun, vapaa-aajan ja muun elämän rajojen hämärtyminen, jolloin on tärkeää oppia hallitsemaan kokonaisuutta – osaamisen kehittymistä, omaa aikaa ja koko elämää. Elämänhallinta onkin yksi tulevaisuuden tärkeä osaaminen.

Innopedan® muodostaa kivijalan tulevaisuussuuntautuneelle urahjaukselle

Turun AMK:ssa kehitetty innovaatiopedagogiikka eli Innopeda® muodostaa vankan kivijalan tulevaisuusorientaatiolle. Innopedan® mukaan oppija saa koulutuksensa aikana innostavia ja mielenkiintoisia oppimiskokemuksia ja lisää näin tulevaisuuden työelämässä tarvittavia innovaatiovalmiuksia.

Innovaatiokompetenssit luovat opiskelijoille sellaista geneeristä osaamista, jota työelämä tarvitsee jo nyt, mutta yhä enenevässä määrin tulevaisuudessa. Työelämässä ei pärjää enää pelkillä käden taidoilla, vaan tarvitaan laajempia osaamisia. Luovuus on yksi keskeinen työelämätaito jo nyt.

Koulutuksen sopeuttaminen yhteiskunnassa meneillään olevaan muutokseen on ollut Turun AMK:n toiminnan ytimessä jo pitkään, joten tulevaisuusorientaatio ei sinällään ole uusi asia, mutta se on jälleen hyvä nostaa esille. Hanke mahdollistaa meille tulevaisuusorientaation tietoisemman huomioimisen opetuksessa ja ohjauksessa.

Ohjaus tulevaisuuden työhön -hanke (1.9.2019–31.8.2021) on kuuden ammattikorkeakoulun yhteishanke, jota koordinoi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Turun ammattikorkeakoulu on yksi hankkeen osatoteuttajista. Kehittämistä ja mallintamista tehdään eri osatoteuttajien pilotein.

Hankkeen rahoittaja on ESR, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hanke kuuluu **SIVISOTE – Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen ja johtaminen** -tutkimusryhmään.

Lähteet

- Ahvenainen, M., Heikkilä, K., Jokinen, L., Miettinen, S., Ollila, J., Pietikäinen, N. & Vuorisalo, K. 2017. Tulevaisuus – paljon mahdollista. Tulevaisuusohjauksen työkirja. Turku: Turun yliopisto. Tulevaisuudentutkimuskeskus. <https://tulevaisuusohjaus.fi/wp-content/uploads/2018/05/Tulevaisuusohjaus-2.0.pdf>
- Dufva, M., Halonen, M., Kari, M., Koivisto, T. & Myllyoja, J. 2017. Kohti jaettavaa ymmärrystä työn tulevaisuudesta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 33/2017. https://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/33_kohti-jaettavaa-ymmarrasta-tyon-tulevaisuudesta.pdf/61a65884-3d8e-46ae-adce-dba625067df5/33_kohti-jaettavaa-ymmarrasta-tyon-tulevaisuudesta.pdf?version=1.0
- Fränti, M. 2017. Tulevaisuusorientoitunut ohjaus Lahden ammattikorkeakoulussa. Teoksessa: Mirola, T. (toim.) Tulevaisuusorientoitunut ohjaus ammattikorkeakoulussa. Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 79. 6-15. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135050/TULEVAISUUSORIENTOITUNUT%20OPIKELIJAN%20OHJAUS%20AMKissa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kaivo-oja, J. 2017. 12 peruskysymystä työn tulevaisuudesta. viitattu 18.12.2019. <https://www.sitra.fi/blogit/12-peruskysymysta-tyon-tulevaisuudesta/>
- Kuurila, E. 2014. Uraohjaus ja urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa. Väitöskirja. Kasvatustieteen tiedekunta. Turku: Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/98607/AnnalesC384KuurilaVK.pdf>
- Opetushallitus 2019. Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä tuloksia. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019:3. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf
- Penttinen, L., Kosonen, T., Annala, J. & Mäkinen, M. 2017. Ohjaus ja opintojen eteneminen. Eurostudent VI – tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:36. Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80533/okm36.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Poutanen, T. 2014. Muuttuva ohjauksikäsitys ja uraohjaus. Teoksessa: Haataja, R., Lehti, M., Metsävuori, L., Poutanen, T., Ritvanen, J.-M. & Viitaniemi, S. (toim.) Tulevaisuuden urapolut. Korkeakoulutettujen ohjaus muuttuvassa työelämässä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 88. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 52-58.
- Rubin, A. 2004. Tulevaisuuskasvatus ja opettajan haasteet. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. Viitattu 28.1.2020. <https://tulevaisuus.fi/artikkeleita/tulevaisuuskasvatus-ja-opettajan-haasteet/>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2015. Työelämän ja työympäristön muutosten vaikutukset työsuojeluun ja työhyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:16. Sosiaali- ja terveysministeriö: Helsinki. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70339/URN_ISBN_978-952-00-3573-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Turun ammattikorkeakoulu Innovaatiopedagogiikka. <https://innopeda.turkuamk.fi/language/fi/etusivu/>
- Vipunen.fi. AMK Uraseuranta. Viitattu 11.2.2020. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJmI0OGZmZktZTU1ZS00YmU5LTgyODctOGY3Njc3Oj09DmYyZg4iwidCl6ljxMDczODIklTQ0YjgtNDcxNi05ZGEyLWM0ZTNhY2YwMzBkYi0j09>

05.04.2020

